

CAHNER, RIGOL, FERRER I GUITART VALOREN LA RESPOSTA DE COROMINES

Premio Nacional, homenatge a la nació

Teatre, Poesia, Lletres... Joan Coromines ha estat la darrera personalitat catalana guardonada amb un Premio Nacional, atorgat pel Ministeri de Cultura. El filòleg català ha protagonitzat una polèmica resposta, tot acceptant el Premio Nacional de las Letras, on posa de manifest el seu propi concepte de nació.

Joan Rigol.

Blanca Lucas

Prescindint de l'interès estrictament periodístic (que la premsa diària va poder satisfer puntualment) EL TEMPS ha considerat oportú, per l'interès extraordinari del seu contingut, de publicar íntegrament el que considera un autèntic manifest reivindicatiu de la llengua i el nacionalisme catalans —sense precedents d'ençà de la instauració de les llibertats democràtiques— d'una de les personalitats lingüístiques més rellevants d'aquest segle. Al mateix temps hem volgut obtenir algunes opinions dels que han estat els màxims representants de la política cultural catalana dels darrers anys. Els successius consellers de Cultura fan unes reflexions sobre la política cultural del govern central en relació a una Conselleria amb competències exclusives, parlen del Premio Nacional de las Letras concedit a Joan Coromines i fan una valoració de la resposta del lingüista.

Max Cahner (primera legislatura). L'estat no entén la realitat cultural catalana

«És indiscutible que, sobretot, els premis concedits a Flotats i Coromines, són absolutament justificats. No tenen per què obeir necessàriament a cap maniobra política». No obstant, penso que podria existir per part del govern central una mala consciència pel que fa a la preponderància de la cultura espanyola davant la catalana».

Max Cahner manifesta que en el context d'un autèntic estat plurinacional li semblaria molt bé el reconeixement de les diverses cultures que l'in-

Max Cahner.

tegren. «Potser sí que hi ha un interès a reconèixer l'obra de representants de la cultura catalana, encara que és ben cert que els catalans són molt ben valorats. Això, però, no pot amagar l'absurditat intel·lectual del tema de les cultures i les llengües a l'estat espanyol».

Pel que fa a la carta de Coromines, l'ex-conseller opina que expressa el punt de vista d'una persona que vol evitar que se'l pugui manipular. «L'estat —diu— no acaba d'entendre què és el que cal fer davant la realitat cultural catalana».

Joan Rigol (segona legislatura): «Això no s'arregla donant premis»

A instàncies d'EL TEMPS, l'ex-conseller Rigol ha opinat que quan l'estat dóna premis a les llengües i cultures sense estat propi s'ha d'atendre a les conseqüències de la realitat d'aquestes cultures. «No val donar una imatge si aquesta no respon a una realitat.

A una llengua sense estat propi no li valen mitges tintes. Això no s'arregla donant premis sinó arreglant aquest estat de disgust com l'expressat pel senyor Coromines». Joan Rigol entén perfectament la resposta del filòleg. «Quan una persona és gran —diu— es despulla de convencionalismes. La saviesa que dóna l'edat, l'hem de saber captar el senyor Semprún, que és més jove que el senyor Coromines, i jo mateix, que també en sóc».

Joaquim Ferrer (segona legislatura): «El Ministeri de Cultura, en lloc de coordinar, executa»

Joaquim Ferrer opina que sí que és cert que existeix alguna voluntat política d'afavorir amb el Premio Nacional personalitats catalanes, això s'hauria d'entendre com un exercici de normalitat. «Jo sempre he defensat,

Joaquim Ferrer.

Carta de Joan Coromines a Jorge Semprún

Barcelona, 6 de juny de 1989.
Sr. Jorge Semprún, ministre de Cultura, Madrid.

Excel·lentíssim Senyor:

Impressonat per la nova que V.E. acaba de comunicar-me, que, amb la seva sanció, un Jurat ha decidit atorgar-me el *Premio Nacional de las Letras*, em cal donar-li les gràcies, i, pel seu conducte, donar-les al Jurat, per una distinció que valoro altament, i fent-ho de cor i amb absoluta sinceritat.

He de comunicar-li que, si rebo l'import monetari d'aquest premi, serà destinat i esmerçat, totalment, a compensar la col·laboració dels amics que, dotats d'una elevada preparació universitària, especialitzada en Lingüística i Toponomàstica, ajudin a acabar l'*Onomasticon Cataloniae* —de totes les terres de llengua catalana—, obra capital de la meua vida, que l'edat avançada, previsiblement, no em permetrà de completar tot sol.

D'altra banda, no puc deixar de dir-li que la satisfacció que aqueixa distinció em dóna, va acompanyada d'una profunda recança. L'única nació, i l'única llengua meves, a les quals reto incondicionalment, són la nació i la llengua catalanes. I

veig amb tristesa que l'Estat i el Govern que m'ho atorguen, encara neguen o regategen els drets que són deguts a totes dues. Considero intolerables alguns fets. Primer, que s'admetin en els Països Catalans, mestres i agents de policia i altres funcionaris sense acomplert coneixement de la nostra llengua. Segon, que es regategi, o sotmeti a hàbils maniobres, el suport incondicional a l'oficialitat del català en el si de la Comunitat Europea, i dels seus programes d'ensenyament lingüístic. Tercer. Que magistrats nomenats per l'Estat provin d'introduir una divisió en la unitat de la llengua literària i oficial catalana, preceptuant l'ús d'ensenyaments i textos en «llengua valenciana i no catalana», car l'Estat no hauria de permetre que el Poder Judicial tracti d'esberlar la unitat d'un dels més grans valors de la terra espanyola: una llengua il·lustre entre les romàniques. En fi, és aflictiu per a Espanya que a la que hauria de ser una de les cabdals dins l'Estat, la Universitat de Barcelona, junt amb les altres catalanes, se'ls reservi un tracte de madrastra.

Acabo transcrivint les paraules que formen l'últim article del meu *Diccio-*

nari Etimològic i Complementari Català, il·lustrant la primera aparició del molt zèfir en les llengües romàniques:

Ès en la Divina Comèdia:

'In quella parte ove surge ad aprire zefiro dolce la novella fronde di che si vede EUROPA rivestire'.

(*Paradiso XII, 46-48*)».

Avui ens plau de citar aquesta bella tercina amb què Dante augura, i sembla preveure ja, la naixença i l'envol de la gran nau de l'Estat europeu, que avui palpem ja, i ha de deslliurar la més gran potència del món, de les amenaces guerreres i totalitàries, del Volga, de l'Àsia i del Potòmac. Tornarà a ser l'Estat més poderós del món, per poc que les grans nacions europees s'esforcin per dominar els egoistes interessos econòmics i bancaris (que maniobren per travar-la des de Wall Street, de la Plaça Roja i d'altres), i s'ajudin amb la ferma argamassa de les nacions petites o modestes, com la nostra, rebutjant la farsa dels col·legis electorals únics, imposats per domiandors mediocres».

Atentament seu i amb el més gran respecte.

però, que un Ministeri de Cultura d'un estat nacional amb caràcter plurinacional i plurilingüe ha de desaparèixer. En un territori on hi ha disset conselleries de Cultura amb competències exclusives, l'estat ha de fer desaparèixer aquesta estructura d'uniformitat i centralisme. El Ministeri de Cultura té un poder polític excessiu, en lloc de coordinar, executa, mentre que la nostra Conselleria de Cultura, concretament, es troba amb un sistema de finançament insuficient i amb unes competències erosionades».

L'ex-conseller ha definit Joan Coromines com un català amb una identitat molt forta. Li sembla molt just que accepti el premi i que es lamenti de la situació de la cultura catalana.

Joan Guitart (tercera legislatura): «La carta, un bon servei a la cultura catalana»

«Jo sempre busco interpretacions positives i en aquest sentit penso que

Joan Guitart.

és molt positiu el reconeixement als nostres artistes i intel·lectuals que fins ara havien estat menystinguts. Ho celebrego moltíssim, de la mateixa manera

que celebrego el reconeixement que aquests tenen internacionalment».

El conseller ha explicat a EL TEMPS que el premi a Coromines s'ha de veure com el reconeixement a la importància i al rigor del treball d'un dels nostres grans intel·lectuals.

«Joan Coromines té tot el dret i tota la raó a expressar-se com ho fa —ha manifestat el senyor Guitart—. Estic d'acord amb el contingut de la carta i em sembla molt oportú que insisteixi en aspectes tan importants per a nosaltres. Coromines ha fet un bon servei en expressar l'element de disgust que provoca en la vida cultural catalana la política de les institucions de l'estat espanyol».

Per la seva banda, representants del Ministeri de Cultura han refusat, fins ara, fer qualsevol comentari de valoració sobre la resposta de Joan Coromines al Premio Nacional de las Letras, argumentant que la carta no els havia arribat oficialment, i que a més, el ministre Semprún era de viatge a França. □